

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי הפיקוח
על הוראת גאוגרפיה אדם וסביבה

מדינת ישראל
משרד החינוך

י"ח באייר תשפ"ה

26 במאי 2025

לכבוד :

מנהל/ות התיכונים
מנהל/ות החטיבות העליונות
רכזים/ות ומורים/ות בחטיבה העליונה

סמסטר ראשון בתיכון - גאוגרפיה אדם וסביבה באוניברסיטת בר אילן – תשפ"ו

רקע

מטרתה של התוכנית "סמסטר ראשון בתיכון" היא לפתח כישורי למידה אקדמיים, לבסס את תחושת המסוגלות העצמית בהקשר האקדמי ולאפשר צבירת נקודות זכות אקדמיות במהלך הלימודים בתיכון.

רציונל

הקורס 'סוגיות סביבה נבחרות' באוניברסיטת בר אילן מזכה ב-1 נק"ז, והוא כולל 3 סיורים באזורים נבחרים בארץ בהתאם לתכנית הלימודים בגאוגרפיה של ארץ ישראל. כמו כן, תתקיים הכנה במפגש מקוון לפני כל סיור. המורים ישמשו כעוזרי הוראה למרצה, יובילו וילוו את התלמידים בסיורים, בליווי כתיבת דוח"ות הסיור ובתהליך הלמידה למבחן המסכם של הקורס. בית הספר יצטרך לתקצב את עלות ההסעות של התלמידים ועלות הכניסה לאתרים במידת הצורך. בשל אופיו של הקורס הוא יהיה מוגבל במספר התלמידים המשתתפים. התוכנית החדשה היא נדבך נוסף בתפיסת גאוגרפיה אדם וסביבה בכלל ובחטיבה העליונה בפרט. על פי תוכנית הלימודים בגאוגרפיה אדם וסביבה לחינוך העל יסודי. תוכנית סמסטר ראשון בתיכון מאפשרת ללמד את הקורס האקדמי בשיעורי גאוגרפיה אדם וסביבה בכיתה על-ידי המורה לתחום זה ועל-פי מערכת השעות, וכך הציון בקורס האקדמי יהיה רכיב בציון הבגרות במקצוע וגם יקנה לו כמות נקודות זכות אקדמיות (נקיז). למשרד החינוך שמורה

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי הפיקוח
על הוראת גאוגרפיה אדם וסביבה

מדינת ישראל
משרד החינוך

הזכות לעדכן פרטים הנוגעים למתווה התוכנית, למבנה ולתכנים ככל שיידרשו וככל שיימצא לנכון. כל עדכון שכזה יוצג מראש למורים שילמדו בתוכנית.

מבנה הלמידה

הקורס מורכב מ-3 סיורים שונים במקומות נבחרים בארץ והתואמים לתכנית הלימודים בגאוגרפיה של ארץ ישראל. לפני כל סיור תהיה הרצאה מקוונת של מרצה הקורס בנושאי הסיור.

הקורס יתנהל לאורכה של מחצית ב' בשנת הלימודים תשפ"ו, התלמידים ידרשו להגיש דו"ח סיור לאחר סיומו, וכן להיבחן במבחן מסכם. המבחן המסכם יכלול את תכני הקורס בשילוב קריאת מאמרים רלוונטים. המבחן יתקיים בסיום הקורס.

הכיתות בתוכנית הן הכיתות האורגניות של המגמה והן תלמדנה במהלך שיעורי גאוגרפיה אדם וסביבה את הקורס האקדמי של אוניברסיטת בר אילן: **סוגיות סביבה נבחרות**. לימודי הקורס ישתלבו בשעות המובנות במערכת.

הוראת תוכני הקורס האקדמי יתחילו במחצית ב' של כיתה י"א ויסתיימו בתום מחצית ב' של כיתה י"א.

"סמסטר ראשון בתיכון" לעומת "התוכנית ה"רגילה" "

מסטר ראשון בתיכון	התוכנית ה"רגילה"
40% ציון פנימי, בהערכה חלופית בית ספרית	40% ציון פנימי, בהערכה חלופית בית ספרית
30% הקורס האקדמי	60% ציון חיצוני (+ ציון "מגן" בית ספרי)
30% בחינת בגרות "מקוצרת" - ללא חלק א' מחצית מחלק ב', כל חלק ג'	גאוגרפיה של ארץ ישראל (א') גאוגרפיה של המזרח התיכון (ב') נתי"ב – אנסין (חבל ארץ שלא נלמד) ג'

חלוקת שעות מומלצת: מחצית מהשעות ההכנה לבחינה החיצונית יש להקדיש לתכני בחינת הבגרות החיצונית ומחצית מהשעות הנותרות יש להקדיש לקורס האקדמי.

- 3 שעות שבועיות- [סוגיות סביבה נבחרות]
- 3 שעות שבועיות- [גאוגרפיה אדם וסביבה]

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי הפיקוח
על הוראת גאוגרפיה אדם וסביבה

מדינת ישראל
משרד החינוך

התכנים

התכנים הם התכנים של הקורס שפותח על-ידי אוניברסיטת בר אילן. התכנים עברו התאמה לצרכים הייחודיים של תלמידי התיכון, כאשר הקורס הסמסטריאלי הקיים יותאם למסגרת בית ספרית. ההתאמות הללו יאפשרו לתלמידי כיתה הטרוגנית ממוצעת במערכת החינוך לעמוד בהצלחה באתגר האקדמי של התוכנית.

תפקיד המורה

המורה לגאוגרפיה אדם וסביבה הוא/היא המורה בקורס המלמד/ת את התלמידים. המורים יקבלו גישה מלאה לאתר הקורס ולתכניו. המורים ישמשו כעוזרי הוראה למרצה, יובילו וילוו את התלמידים בסיורים, ובליוי כתיבת דו"חות הסיור ובתהליך הלמידה למבחן המסכם של הקורס.

הערכה

במהלך הקורס התלמידים יצטרכו :

- לקרוא מאמרים אקדמיים בנושאי הקורס.
- לשמוע הרצאה מקדימת סיור.
- להגיש 3 דוחות סיור.
- לסיים בהצלחה מבחן מסכם קורס.

למה התוכנית כדאית לתלמידים?

- התלמידים זכאים להכרה אקדמית (אקרדיטציה) על לימודיהם.
- הלומדים בתוכנית יקבלו בוגוס לציון הקורס כשזה יומר לציון בתעודת הבגרות.
- התלמידים בקורס הם במעמד סטודנט של המוסד האקדמי.
- בעבור התלמידים יש בזה התנסות מעצימה כשלעצמה.

למה התוכנית כדאית למורים?

- המורים יקבלו הכשרה ייעודית להנחיית הקורס, שתוכר גם לצורך גמול.
- המורים ייהנו מחומרי הוראה מקצועיים, הכוללים מערכי שיעור, מצגות, תרגילים ועוד, שיהפכו את מלאכת ההוראה קלה יותר.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי הפיקוח
על הוראת גאוגרפיה אדם וסביבה

מדינת ישראל
משרד החינוך

- המורים יזכו להוביל את תלמידיהם בתוכנית ייחודית ראשונה מסוגה בישראל.

אנו מזמינים את בתי הספר להצטרף לתכנית בשנת הלימודים תשפ"ו אין חובה שכל כיתות השכבה יצטרפו, ובהחלט אפשר לצרף בשלב זה רק כיתה אחת מבית הספר או כיתה אחת לכל מורה, לבחירת בית הספר.

תכני הקורס

הקורס מורכב מ-3 סיורים שונים במקומות נבחרים בארץ והתואמים לתכנית הלימודים בגאוגרפיה של ארץ ישראל. לפני כל סיור יתקיים מפגש הכנה מקוון.

הנושאים העיקריים שילמדו בקורס:

1. טיפול במים ושפכים;
2. זיהום אוויר;
3. אנרגיה
4. טיפול בפסולת;
5. מחזור;
6. שיקום נחלים ואקולוגיה של אזורים נבחרים;
7. שטחים פתוחים - שימור מול פיתוח.
8. פיתוח בר-קיימא

בכל שאלה נוספת אפשר לפנות לח"מ במייל: elido@education.gov.il.

בכבוד רב,

אלי דורי

מנהל תחום הדעת

גאוגרפיה אדם וסביבה

מולדת חברה ואזרחות

העתקים:

- ד"ר טלי יניב, יושבת ראש המזכירות הפדגוגית
- נרית כץ, מנהלת אגף אקדמיזציה ולמידה דיגיטלית